

MĀCĪBU LĪDZEKLIS

Fotogrāfiju kompozīcijas un veidu pamati

Autors

Lauris Kalniņš

SASKAŅOTS

Pedagogu profesionālās darbības
kvalitātes novērtēšanas komisijas

20__ . gada __ . ____ sēdē

Protokols Nr. _____

Saturs

1. Ievads.....	1
2. Tēmas izpratnes priekšnoteikumi	3
3. Fotogrāfijas kompozīcija	4
3.1. Trešdaļu likums	4
3.2. Zelta griezumam	5
3.3. Vadošās līnijas	6
3.4. Simetrija un ritms	7
3.5. Kadra ietvars.....	8
3.6. Negatīvā telpa	9
3.7. Perspektīva un leņķi.....	11
3.8. Krāsu kontrasts	12
4. Fotogrāfiju veidi	13
4.1. Portretu fotogrāfija	13
4.2. Ainavu fotogrāfija	15
4.3. Ielu fotogrāfija.....	17
4.4. Dokumentāla fotogrāfija.....	18
4.5. Modes fotogrāfija	19
4.6. Reklāmas fotogrāfija	20
5. Ieteicamā literatūra	22

1. Ievads

Metodiskais materiāls paredzēts jebkuram interesentam foto pamatu apguvē, kā arī kā padziļināts mācību līdzeklis mācību priekšmeta „foto pamati” apguvē. Šajā mācību līdzeklī ir apskatīti dažādi fotogrāfijas veidi un praktiskie uzdevumi, kas palīdzēs attīstīt prasmes un izpratni par fotogrāfiju. Materiālā būs ietverti piemēri gan no latviešu, gan pasaules fotogrāfiem, lai sniegtu plašāku perspektīvu un iedvesmu.

Fotogrāfija ir mākslas forma, kas ļauj mums iemūžināt mirkļus, izteikt emocijas un stāstīt stāstus. Tā ir kļuvusi par neatņemamu mūsu ikdienas dzīves sastāvdaļu, sākot no personīgajiem fotoalbumiem līdz profesionālajai darbībai reklāmas, žurnālistikas un mākslas jomā. Apgūstot fotogrāfijas pamatus, mēs ne tikai uzlabojam savas tehniskās prasmes, bet arī attīstām radošumu un spēju redzēt pasauli no dažādiem skatpunktiem.

Šajā mācību materiālā jūs atradīsiet vispārīgu informāciju par dažādiem fotogrāfijas veidiem, piemēram, portretu, ainavu, makro, ielu, reklāmas un arhitektūras fotogrāfiju. Katram fotogrāfijas veidam ir pievienoti praktiskie uzdevumi, kas palīdzēs jums pielietot teorētiskās zināšanas praksē. Šie uzdevumi ir izstrādāti tā, lai attīstītu jūsu spēju strādāt ar dažādiem vides, apgaismojuma apstākļiem un kompozīcijas principiem.

Fotogrāfijas apguve ir svarīga, jo tā ļauj mums labāk izprast vizuālo komunikāciju un attīstīt kritisko domāšanu. Mūsdienu digitālajā laikmetā, kur attēli spēlē nozīmīgu lomu informācijas apmaiņā, fotogrāfijas prasmes ir vērtīgas gan personīgajā, gan profesionālajā dzīvē.

Fotogrāfija ir māksla, kas prasa ne tikai tehniskās prasmes, bet arī radošumu un izpratni par kompozīciju un dažādiem fotogrāfijas veidiem. Lai palīdzētu jums attīstīt šīs prasmes, ir sagatavoti praktiskie uzdevumi, kas aptver gan kompozīcijas paņēmienus, gan dažādus fotogrāfijas veidus. Katram uzdevumam ir pievienoti vērtēšanas kritēriji ar punktu skaita sistēmu, lai jūs varētu novērtēt savu progresu un identificēt jomas, kurās nepieciešams uzlabojums.

Kompozīcijas paņēmieni uzdevumi palīdzēs jums izprast un pielietot dažādus kompozīcijas principus, lai radītu vizuāli pievilcīgus un līdzsvarotus attēlus. Fotogrāfiju veidu uzdevumi sniegs jums iespēju izpētīt un praktizēt dažādus fotogrāfijas žanus, piemēram, portretu fotogrāfiju, ainavu fotogrāfiju, ielu fotogrāfiju, dokumentālo fotogrāfiju, modes fotogrāfiju un reklāmas fotogrāfiju.

Tēmas apjoms	35 mācību stundas
Mērķis	Nodrošināt izglītojamajam pamatzināšanas un praktiskās iemaņas dažādos fotogrāfijas veidos, lai viņi spētu radīt kvalitatīvus un radošus attēlus.
Uzdevumi	Iepazīstināt ar dažādiem fotogrāfijas veidiem. Nodrošināt praktiskos uzdevumus katram fotogrāfijas veidam. Attīstīt izglītojamā spēju izmantot dažādus kompozīcijas principus.
Sasniedzamais rezultāts	Audzēkņi spēs patstāvīgi uzņemt kvalitatīvas fotogrāfijas dažādos stilos un apgaismojuma apstākļos, izmantojot iegūtās zināšanas un prasmes.
Zināšanas	Dažādu fotogrāfijas veidu teorētiskie pamati.
Prasmes	Praktiskā fotogrāfēšana dažādos apstākļos. Radošas un tehniskas pieejas izmantošana fotogrāfijā.

2. Tēmas izpratnes priekšnoteikumi

Lai pilnvērtīgi apgūtu fotogrāfijas veidus un praktiskos uzdevumus, ir vēlams, lai audzēkņi būtu iepazinušies ar pamata fotogrāfijas principiem un terminoloģiju. Tas ietver izpratni par to, kā darbojas fotoaparāts, kā arī zināšanas par dažādiem tehniskajiem aspektiem, piemēram, ekspozīciju, fokusu un kompozīciju. Papildus tam, noderīga būs arī pamata izpratne par gaismas ietekmi uz attēlu kvalitāti un dažādiem apgaismojuma veidiem.

Šis mācību materiāls ir izstrādāts tā, lai būtu pieejams un saprotams arī tiem, kuriem nav iepriekšējas pieredzes fotogrāfijā. Galvenais ir vēlme mācīties, eksperimentēt ar dažādiem fotogrāfijas veidiem un tehnikām, lai attīstītu savas prasmes un radošumu.

3. Fotogrāfijas kompozīcija

Neatkarīgi no fotogrāfijas veida, ir daži vispārēji kompozīcijas paņēmieni, kurus var izmantot, lai radītu vizuāli pievilcīgus un harmoniskus attēlus. Lai gan mūsdienās ir grūti noteikt, kas ir pareizi un kas nav, jo fotogrāfija ir ļoti subjektīva mākslas forma, tomēr ir daži klasiskie principi, kas ir pierādījuši savu efektivitāti un var kalpot kā vadlīnijas.

3.1. Trešdaļu likums

Viens no populārākajiem kompozīcijas principiem ir trešdaļu likums. Tas paredz, ka attēls tiek sadalīts deviņās vienādās daļās, izmantojot divas horizontālas un divas vertikālas līnijas. Galvenie objekti tiek novietoti gar šīm līnijām vai to krustpunktos, lai radītu līdzsvarotu un interesantu kompozīciju. Šis princips palīdz izvairīties no objekta novietošanas tieši attēla centrā, kas bieži vien var radīt statisku un mazāk dinamisku attēlu.

Piemērs: **Henri Cartier-Bresson** fotogrāfija “Behind the Gare Saint-Lazare” (1932).

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet fotogrāfiju, izmantojot trešdaļu likumu. Novietojiet galveno objektu gar vienu no trešdaļu līnijām vai to krustpunktos. **Mērķis:** Attīstīt prasmi izmantot trešdaļu likumu, lai radītu līdzsvarotu un interesantu kompozīciju.

Vērtēšanas kritēriji:

1. **Trešdaļu likuma izmantošana** (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Trešdaļu likums nav izmantots.
- 1 punkts: Trešdaļu likums ir izmantots, bet ļoti vāji.
- 2 punkti: Trešdaļu likums ir izmantots, bet kompozīcija ir nesabalansēta.
- 3 punkti: Trešdaļu likums ir labi izmantots, bet ir nelieli trūkumi.
- 4 punkti: Trešdaļu likums ir lieliski izmantots, radot līdzsvarotu un pievilcīgu kompozīciju.

2. **Objekta novietojums** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Objekts nav novietots gar trešdaļu līnijām vai to krustpunktos.
- 1 punkts: Objekts ir novietots tuvu trešdaļu līnijām, bet ne precīzi.
- 2 punkti: Objekts ir novietots gar trešdaļu līnijām, bet ne krustpunktos.
- 3 punkti: Objekts ir precīzi novietots gar trešdaļu līnijām vai to krustpunktos.

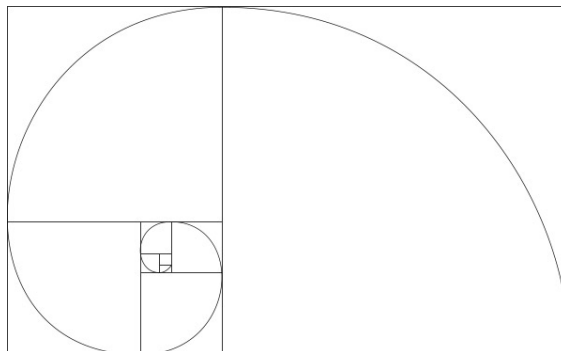
3. **Kopējā kompozīcija** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.

3.2. Zelta griezum

Zelta griezum ir matemātiska proporcija, kas tiek uzskatīta par estētiski pievilcīgu un harmonisku. Fotografijā zelta griezumu var izmantot, lai novietotu galvenos objektus attēlā tā, lai tie atbilstu šai proporcijai, radot līdzsvarotu un pievilcīgu kompozīciju. Zelta griezum bieži tiek attēlots kā spirāle, kas ved skatītāja aci uz galveno objektu.

Piemērs: **Ansel Adams** fotogrāfija “Moonrise, Hernandez, New Mexico” (1941).

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet fotogrāfiju, izmantojot zelta griezuma principu. Novietojiet galveno objektu tā, lai tas atbilstu zelta griezuma proporcijām. **Mērķis:** Attīstīt prasmi izmantot zelta griezumu, lai radītu harmonisku un pievilcīgu kompozīciju.

Vērtēšanas kritēriji:

1. **Zelta griezuma izmantošana** (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Zelta griezum nav izmantots.
- 1 punkts: Zelta griezum ir izmantots, bet ļoti vāji.
- 2 punkti: Zelta griezum ir izmantots, bet kompozīcija ir nesabalansēta.
- 3 punkti: Zelta griezum ir labi izmantots, bet ir nelieli trūkumi.
- 4 punkti: Zelta griezum ir lieliski izmantots, radot harmonisku un pievilcīgu kompozīciju.

2. **Objekta novietojums** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Objekts nav novietots atbilstoši zelta griezuma proporcijām.
- 1 punkts: Objekts ir novietots tuvu zelta griezuma proporcijām, bet ne precīzi.
- 2 punkti: Objekts ir novietots atbilstoši zelta griezuma proporcijām, bet ne precīzi.
- 3 punkti: Objekts ir precīzi novietots atbilstoši zelta griezuma proporcijām.

3. **Kopējā kompozīcija** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.

3.3. Vadošās līnijas

Vadošās līnijas ir līnijas attēlā, kas ved skatītāja aci uz galveno objektu vai cauri attēlam. Tās var būt ceļi, upes, ēku malas vai pat ēnas. Vadošās līnijas palīdz radīt dziļuma sajūtu un virzīt skatītāja uzmanību, padarot attēlu interesantāku un dinamiskāku.

Piemērs: **Andreas Gursky** fotogrāfija "Rhein II" (1999).

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet fotogrāfiju, izmantojot vadošās līnijas, lai virzītu skatītāja aci uz galveno objektu. **Mērķis:** Attīstīt prasmi izmantot vadošās līnijas, lai radītu dziļuma sajūtu un virzītu skatītāja uzmanību.

Vērtēšanas kritēriji:

- Vadošo līniju izmantošana** (maks. 4 punkti):
 - 0 punkti: Vadošās līnijas nav izmantotas.
 - 1 punkts: Vadošās līnijas ir izmantotas, bet ļoti vāji.
 - 2 punkti: Vadošās līnijas ir izmantotas, bet kompozīcija ir nesabalansēta.
 - 3 punkti: Vadošās līnijas ir labi izmantotas, bet ir nelieli trūkumi.
 - 4 punkti: Vadošās līnijas ir lieliski izmantotas, radot dziļuma sajūtu un virzot skatītāja uzmanību.
- Objekta novietojums** (maks. 3 punkti):
 - 0 punkti: Objekts nav novietots vadošo līniju galā vai ceļā.
 - 1 punkts: Objekts ir novietots tuvu vadošo līniju galam, bet ne precīzi.
 - 2 punkti: Objekts ir novietots vadošo līniju galā, bet ne precīzi.
 - 3 punkti: Objekts ir precīzi novietots vadošo līniju galā vai ceļā.
- Kopējā kompozīcija** (maks. 3 punkti):
 - 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
 - 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
 - 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
 - 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.

3.4. Simetrija un ritms

Simetrija un ritms var radīt ļoti pievilcīgus un harmoniskus attēlus. Simetrija nozīmē, ka attēla abas puses ir līdzīgas vai identiskas, radot līdzsvaru un kārtību. Ritms, kas atkārtojas, var pievērst skatītāja uzmanību un radīt vizuālu ritmu. Šos elementus var izmantot, lai radītu spēcīgu vizuālo efektu.

Piemērs: **Margaret Bourke-White** fotogrāfija “Fort Peck Dam” (1936) un **Andreas Gursky** “99 Cent II Diptychon” (2001)

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet fotogrāfiju, izmantojot simetriju vai atkārtojošus rakstus, lai radītu harmonisku un pievilcīgu attēlu. **Mērķis:** Attīstīt prasmi izmantot simetriju un rakstus, lai radītu līdzsvarotu un estētiski pievilcīgu kompozīciju.

Vērtēšanas kritēriji:

1. Simetrijas vai rakstu izmantošana (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Simetrija vai raksti nav izmantoti.
- 1 punkts: Simetrija vai raksti ir izmantoti, bet ļoti vāji.
- 2 punkti: Simetrija vai raksti ir izmantoti, bet kompozīcija ir nesabalansēta.
- 3 punkti: Simetrija vai raksti ir labi izmantoti, bet ir nelieli trūkumi.
- 4 punkti: Simetrija vai raksti ir lieliski izmantoti, radot harmonisku un pievilcīgu kompozīciju.

2. Objekta novietojums (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Objekts nav novietots simetriski vai rakstu centrā.
- 1 punkts: Objekts ir novietots tuvu simetrijas vai rakstu centram, bet ne precīzi.
- 2 punkti: Objekts ir novietots simetriski vai rakstu centrā, bet ne precīzi.
- 3 punkti: Objekts ir precīzi novietots simetriski vai rakstu centrā.

3. Kopējā kompozīcija (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.

3.5. Kadra ietvars

Kadra ietvars ir tehnika, kurā galvenais objekts tiek ierāmēts ar citiem elementiem attēlā, piemēram, durvju rāmjiem, logiem vai koku zariem. Šis paņēmiens palīdz izcelt galveno objektu un pievērst tam skatītāja uzmanību, kā arī radīt dziļuma sajūtu.

Piemērs: **Steve McCurry** fotogrāfija

“Afghan Girl” (1984).

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet fotogrāfiju, izmantojot kadra ietvaru, lai izceltu galveno objektu. **Mērķis:** Attīstīt prasmi izmantot kadra ietvaru, lai pievērstu skatītāja uzmanību galvenajam objektam un radītu dziļuma sajūtu.

Vērtēšanas kritēriji:

- 1. Kadra ietvara izmantošana** (maks. 4 punkti):
 - 0 punkti: Kadra ietvars nav izmantots.
 - 1 punkts: Kadra ietvars ir izmantots, bet ļoti vāji.
 - 2 punkti: Kadra ietvars ir izmantots, bet kompozīcija ir nesabalansēta.
 - 3 punkti: Kadra ietvars ir labi izmantots, bet ir nelieli trūkumi.
 - 4 punkti: Kadra ietvars ir lieliski izmantots, radot dziļuma sajūtu un izceļot galveno objektu.
- 2. Objekta novietojums** (maks. 3 punkti):
 - 0 punkti: Objekts nav novietots kadra ietvarā.
 - 1 punkts: Objekts ir novietots tuvu kadra ietvaram, bet ne precīzi.
 - 2 punkti: Objekts ir novietots kadra ietvarā, bet ne precīzi.
 - 3 punkti: Objekts ir precīzi novietots kadra ietvarā.
- 3. Kopējā kompozīcija** (maks. 3 punkti):
 - 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
 - 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
 - 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
 - 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.

3.6. Negatīvā telpa

Negatīvā telpa ir tukšā vai mazāk aizpildītā attēla daļa, kas palīdz izcelt galveno objektu. Izmantojot negatīvo telpu, var radīt līdzsvaru un vienkāršību, kas bieži vien padara attēlu spēcīgāku un vieglāk uztveramu.

Piemērs: **Michael Kenna** fotogrāfija “Ratcliffe Power Station” (1982).

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet fotogrāfiju, izmantojot negatīvo telpu, lai izceltu galveno objektu. **Mērķis:** Attīstīt prasmi izmantot negatīvo telpu, lai radītu līdzsvarotu un pievilcīgu kompozīciju.

Vērtēšanas kritēriji:

- 1. Negatīvās telpas izmantošana** (maks. 4 punkti):
 - 0 punkti: Negatīvā telpa nav izmantota.
 - 1 punkts: Negatīvā telpa ir izmantota, bet ļoti vāji.
 - 2 punkti: Negatīvā telpa ir izmantota, bet kompozīcija ir nesabalansēta.
 - 3 punkti: Negatīvā telpa ir labi izmantota, bet ir nelieli trūkumi.
 - 4 punkti: Negatīvā telpa ir lieliski izmantota, radot līdzsvarotu un pievilcīgu kompozīciju.
- 2. Objekta izcelšana** (maks. 3 punkti):
 - 0 punkti: Objekts nav izcelts ar negatīvo telpu.
 - 1 punkts: Objekts ir daļēji izcelts ar negatīvo telpu.
 - 2 punkti: Objekts ir izcelts ar negatīvo telpu, bet ne pietiekami.
 - 3 punkti: Objekts ir precīzi izcelts ar negatīvo telpu.
- 3. Kopējā kompozīcija** (maks. 3 punkti):
 - 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
 - 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
 - 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
 - 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.

3.7. Perspektīva un leņķi

Mainot fotografēšanas perspektīvu un leņķi, var radīt interesantākus un neparastākus attēlus. Fotografējot no zemes līmeņa vai augšas, var radīt jaunu skatījumu uz pazīstamiem objektiem un pievērst skatītāja uzmanību.

Piemērs: **Alexander Rodchenko** fotogrāfija

“Girl with a Leica” (1934).

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet fotogrāfiju, izmantojot dažādas perspektīvas un leņķus, lai radītu interesantu un dinamisku attēlu. **Mērķis:** Attīstīt prasmi izmantot perspektīvu un leņķus, lai radītu dziļuma un telpiskuma sajūtu attēlā.

Vērtēšanas kritēriji:

1. **Perspektīvas un leņķu izmantošana** (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Perspektīva un leņķi nav izmantoti.
- 1 punkts: Perspektīva un leņķi ir izmantoti, bet ļoti vāji.
- 2 punkti: Perspektīva un leņķi ir izmantoti, bet kompozīcija ir nesabalansēta.
- 3 punkti: Perspektīva un leņķi ir labi izmantoti, bet ir nelieli trūkumi.
- 4 punkti: Perspektīva un leņķi ir lieliski izmantoti, radot dziļuma un telpiskuma sajūtu.

2. **Objekta novietojums** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Objekts nav novietots interesantā perspektīvā vai leņķī.
- 1 punkts: Objekts ir novietots tuvu interesantai perspektīvai vai leņķim, bet ne precīzi.
- 2 punkti: Objekts ir novietots interesantā perspektīvā vai leņķī, bet ne precīzi.
- 3 punkti: Objekts ir precīzi novietots interesantā perspektīvā vai leņķī.

3. **Kopējā kompozīcija** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.

3.8. Krāsu kontrasts

Krāsu kontrasts ir spēcīgs kompozīcijas elements, kas var pievērst skatītāja uzmanību un radīt emocionālu ietekmi. Izmantojot kontrastējošas krāsas, var izcelt galveno objektu un radīt dinamisku attēlu.

Piemērs: **William Eggleston** fotogrāfija “The Red Ceiling” (1973).

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet fotogrāfiju, izmantojot krāsu kontrastu, lai izceltu galveno objektu un radītu emocionālu ietekmi. **Mērķis:** Attīstīt prasmi izmantot krāsu kontrastu, lai radītu dinamisku un pievilcīgu kompozīciju.

Vērtēšanas kritēriji:

- Krāsu kontrasta izmantošana** (maks. 4 punkti):
 - 0 punkti: Krāsu kontrasts nav izmantots.
 - 1 punkts: Krāsu kontrasts ir izmantots, bet ļoti vāji.
 - 2 punkti: Krāsu kontrasts ir izmantots, bet kompozīcija ir nesabalansēta.
 - 3 punkti: Krāsu kontrasts ir labi izmantots, bet ir nelieli trūkumi.
 - 4 punkti: Krāsu kontrasts ir lieliski izmantots, radot dinamisku un pievilcīgu kompozīciju.
- Objekta izcelšana** (maks. 3 punkti):
 - 0 punkti: Objekts nav izcelts ar krāsu kontrastu.
 - 1 punkts: Objekts ir daļēji izcelts ar krāsu kontrastu.
 - 2 punkti: Objekts ir izcelts ar krāsu kontrastu, bet ne pietiekami.
 - 3 punkti: Objekts ir precīzi izcelts ar krāsu kontrastu.
- Kopējā kompozīcija** (maks. 3 punkti):
 - 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
 - 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
 - 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
 - 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.

Lai gan visi šie principi ir noderīgi vadlīnijas, ir svarīgi atcerēties, ka fotogrāfija ir radošs process, un dažkārt vislabākie rezultāti tiek sasniegti, pārkāpjot noteikumus un eksperimentējot ar dažādām pieejām. Galvenais ir atrast savu unikālo stilu un izteiksmes veidu.

4. Fotogrāfiju veidi

Fotogrāfija ir daudzveidīga mākslas forma, kas piedāvā plašu izteiksmes līdzekļu klāstu. No portretiem līdz ainavām, no ielu fotogrāfijas līdz dokumentālajai fotogrāfijai - katrs fotogrāfijas veids piedāvā unikālu skatījumu uz pasauli. Šajā sadaļā tiks aplūkoti dažādi fotogrāfiju veidi, sniedzot īsu aprakstu par katru no tiem. Lai ilustrētu katra veida būtību un daudzveidību, tiek piedāvāti divi spilgti piemēri - viens no slaveniem pasaules fotogrāfiem un viens no ievērojamiem latviešu fotogrāfiem.

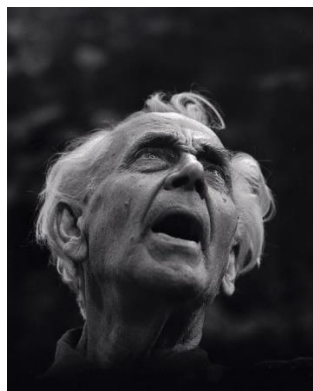
4.1. Portretu fotogrāfija

Portretu fotogrāfija koncentrējas uz cilvēku attēlošanu, izceļot viņu personību, emocijas un raksturu. Tā bieži tiek izmantota gan mākslinieciskos, gan komerciālos nolūkos. Portreti var būt formāli vai neformāli, un tie var tikt uzņemti studijā vai dabiskā vidē. Portretu fotogrāfija ir māksla, kas prasa ne tikai tehniskās prasmes, bet arī spēju izveidot saikni ar modeli, lai atklātu viņa vai viņas patieso būtību.

Pasaules fotogrāfs: Annie Leibovitz - “John Lennon and Yoko Ono”, 1980. Annie Leibovitz ir slavena amerikāņu portretu fotogrāfe, pazīstama ar saviem darbiem žurnālam Rolling Stone un Vanity Fair. Viņas portreti bieži vien ir ļoti intīmi un atklāj cilvēku būtību.

Latviešu fotogrāfs: Gunārs Binde - “Eduards Smiļģis”, 1965. Gunārs Binde ir viens no ievērojamākajiem latviešu portretu fotogrāfiem, pazīstams ar saviem melnbaltajiem portretiem, kas izceļ cilvēku raksturu un emocijas.

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet portretu fotogrāfiju, kas izceļ modeļa personību un emocijas. Izmantojiet dabisko apgaismojumu un izvēlieties piemērotu fonu, kas papildina modeli. **Mērķis:** Attīstīt prasmi uzņemt portretus, kas atklāj modeļa personību un emocijas.

Vērtēšanas kritēriji:

1. **Kompozīcija** (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.
- 4 punkti: Kompozīcija ir lieliski sabalansēta un ļoti interesanta.

2. **Apgaismojums** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Apgaismojums ir nepiemērots un neizceļ modeli.
- 1 punkts: Apgaismojums ir daļēji piemērots, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Apgaismojums ir piemērots, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Apgaismojums ir lieliski piemērots un izceļ modeli.

3. **Emocijas** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Fotogrāfija neatklāj modeļa emocijas.
- 1 punkts: Fotogrāfija daļēji atklāj modeļa emocijas.
- 2 punkti: Fotogrāfija atklāj modeļa emocijas, bet ne pietiekami.
- 3 punkti: Fotogrāfija lieliski atklāj modeļa emocijas.

4.2. Ainavu fotogrāfija

Ainavu fotogrāfija attēlo dabas skatus, pilsētas ainavas un citus plašus skatus. Tā bieži tiek izmantota, lai parādītu dabas skaistumu un cilvēka mijiedarbību ar vidi. Ainavu fotogrāfija var būt ļoti dažāda - no dramatiskām kalnu ainavām līdz mierīgām lauku ainavām. Tā prasa ne tikai tehniskās prasmes, bet arī pacietību un spēju gaidīt īsto mirkli, lai noķertu perfektu gaismu un kompozīciju.

Pasaules fotogrāfs: Galen Rowell - "Rainbow Over the Potala Palace", 1981. Galen Rowell bija slavens amerikāņu fotogrāfs un piedzīvojumu ceļotājs, pazīstams ar savām krāsainajām un dinamiskajām dabas fotogrāfijām. Viņa darbi bieži vien attēlo dramatiskus dabas skatus un piedzīvojumu mirkļus.

Latviešu fotogrāfs: Māris Locs - “Latvijas ainavas” projekts. Māris Locs ir mūsdienu latviešu fotogrāfs un novadpētnieks, kurš dokumentē Latvijas ainavas, salīdzinot vēsturiskās fotogrāfijas ar mūsdienu skatiem. Viņa darbi parāda, kā Latvijas ainava ir mainījusies gadu desmitu gaitā.

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet ainavu fotogrāfiju, kas parāda dabas skaistumu vai pilsētas ainavu. Izvēlieties piemērotu laiku un vietu, lai noķertu labāko gaismu un atmosfēru. **Mērķis:** Attīstīt prasmi uzņemt ainavu fotogrāfijas, kas izceļ dabas vai pilsētas skaistumu.

Vērtēšanas kritēriji:

1. Kompozīcija (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.
- 4 punkti: Kompozīcija ir lieliski sabalansēta un ļoti interesanta.

2. Apgaismojums (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Apgaismojums ir nepiemērots un neizceļ ainavu.
- 1 punkts: Apgaismojums ir daļēji piemērots, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Apgaismojums ir piemērots, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Apgaismojums ir lieliski piemērots un izceļ ainavu.

3. Atmosfēra (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Fotogrāfija nerada noteiktu noskaņu vai atmosfēru.
- 1 punkts: Fotogrāfija daļēji rada noskaņu vai atmosfēru.
- 2 punkti: Fotogrāfija rada noskaņu vai atmosfēru, bet ne pietiekami.
- 3 punkti: Fotogrāfija lieliski rada noteiktu noskaņu vai atmosfēru.

4.3. Ielu fotogrāfija

Ielu fotogrāfija attēlo ikdienas dzīvi un sabiedrību publiskās vietās. Tā bieži vien ir spontāna un dokumentējoša, atklājot cilvēku mijiedarbību un pilsētas dzīvi. Ielu fotogrāfija ir māksla, kas prasa ātru reakciju un spēju noķert izšķirošo mirkli. Tā bieži vien ir saistīta ar fotožurnālismu un dokumentālo fotogrāfiju.

Pasaules fotogrāfs: Brandon Stanton - “Humans of New York” projekts, 2010. Brandon Stanton ir amerikāņu fotogrāfs, kurš ir pazīstams ar savu projektu “Humans of New York”. Viņš dokumentē Ņujorkas iedzīvotāju ikdienas dzīvi un stāstus, radot intīmus un emocionālus portretus, kas atklāj cilvēku dažādību un pieredzi.

Latviešu fotogrāfs: Egons Spuris - “Rīgas ielas”, 1970. Egons Spuris ir viens no ievērojamākajiem latviešu ielu fotogrāfiem, kurš dokumentēja Rīgas ielu dzīvi un cilvēkus.

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet ielu fotogrāfiju, kas dokumentē ikdienas dzīvi un sabiedrību publiskās vietās. Meklējiet interesantus mirkļus un cilvēku mijiedarbību. **Mērķis:** Attīstīt prasmi uzņemt ielu fotogrāfijas, kas dokumentē ikdienas dzīvi un sabiedrību.

Vērtēšanas kritēriji:

1. **Kompozīcija** (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.
- 4 punkti: Kompozīcija ir lieliski sabalansēta un ļoti interesanta.

2. **Apgaismojums** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Apgaismojums ir nepiemērots un neizceļ galveno objektu.
- 1 punkts: Apgaismojums ir daļēji piemērots, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Apgaismojums ir piemērots, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Apgaismojums ir lieliski piemērots un izceļ galveno objektu.

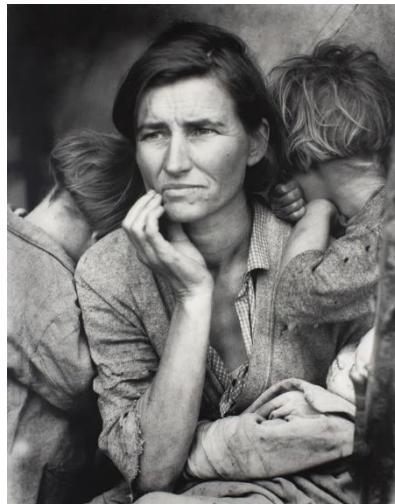
3. **Stāsts** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Fotogrāfija nestāsta stāstu vai neatklāj interesantu mirkli.
- 1 punkts: Fotogrāfija daļēji stāsta stāstu vai atklāj interesantu mirkli.
- 2 punkti: Fotogrāfija stāsta stāstu vai atklāj interesantu mirkli, bet ne pietiekami.
- 3 punkti: Fotogrāfija lieliski stāsta stāstu vai atklāj interesantu mirkli.

4.4. Dokumentālā fotogrāfija

Dokumentālā fotogrāfija attēlo reālus notikumus, cilvēkus un vietas, bieži vien ar mērķi informēt vai izglītēt sabiedrību par sociāliem, politiskiem vai kultūras jautājumiem. Dokumentālā fotogrāfija ir spēcīgs līdzeklis, lai parādītu pasaules realitāti un izraisītu sabiedrības reakciju. Tā bieži vien ir saistīta ar žurnālistiku un sociālo aktīvismu.

Pasaules fotogrāfs: Dorothea Lange - "Migrant Mother", 1936. Dorothea Lange ir amerikāņu fotogrāfe, pazīstama ar savām fotogrāfijām no Lielās depresijas laika. Viņas darbi atspoguļo finanšu krīzes briesmīgās sekas amerikāņu ģimenēm.

Latviešu fotogrāfs: Uldis Briedis - "Barikādes", 1991. Uldis Briedis ir viens no ievērojamākajiem latviešu dokumentālajiem fotogrāfiem, kurš dokumentēja Latvijas vēsturi un sabiedrību.

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet dokumentālo fotogrāfiju, kas attēlo reālu notikumu, cilvēkus vai vietas. Izvēlieties tēmu, kas ir sociāli vai kultūras ziņā nozīmīga. **Mērķis:** Attīstīt prasmi uzņemt dokumentālās fotogrāfijas, kas atklāj nozīmīgus notikumus vai cilvēkus.

Vērtēšanas kritēriji:

1. **Kompozīcija** (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.
- 4 punkti: Kompozīcija ir lieliski sabalansēta un ļoti interesanta.

2. **Apgaismojums** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Apgaismojums ir nepiemērots un neizceļ galveno objektu.
- 1 punkts: Apgaismojums ir daļēji piemērots, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Apgaismojums ir piemērots, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Apgaismojums ir lieliski piemērots un izceļ galveno objektu.

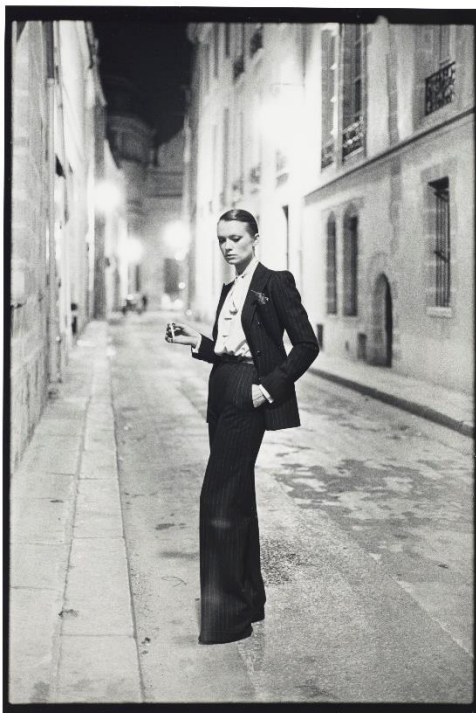
3. **Stāsts** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Fotogrāfija nestāsta stāstu vai neatklāj nozīmīgu informāciju.
- 1 punkts: Fotogrāfija daļēji stāsta stāstu vai atklāj nozīmīgu informāciju.
- 2 punkti: Fotogrāfija stāsta stāstu vai atklāj nozīmīgu informāciju
- 3 punkti: Fotogrāfija ļoti pārsteidz ar savu stāstu

4.5. Modes fotogrāfija

Modes fotogrāfija koncentrējas uz apģērbu un aksesuāru attēlošanu, bieži vien komerciālos nolūkos. Tā bieži tiek izmantota reklāmās, žurnālos un citos medijos. Modes fotogrāfija ir ļoti stilizēta un rūpīgi plānota, lai radītu pievilcīgus un estētiski patīkamus attēlus. Tā prasa ne tikai tehniskās prasmes, bet arī izpratni par modi un stilu.

Pasaules fotogrāfs: Helmut Newton - “Rue Aubriot”, 1975. Helmut Newton ir slavens vācu fotogrāfs, pazīstams ar savām provokatīvajām un stilīgajām modes fotogrāfijām. Viņa darbi bieži vien ir ļoti teatrāli un pārspīlēti.

Latviešu fotogrāfs: Iveta Vaivode - “Fashion Editorial for Vogue Italia”, 2015. Iveta Vaivode ir pazīstama latviešu fotogrāfe, kura bieži vien strādā ar starptautiskiem žurnāliem un modes zīmoliem.

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet modes fotogrāfiju, kas izceļ apģērbu un aksesuārus. Izvēlieties piemērotu vietu un apgaismojumu, lai radītu stilīgu un pievilcīgu attēlu. **Mērķis:** Attīstīt prasmi uzņemt modes fotogrāfijas, kas izceļ apģērbu un aksesuārus.

Vērtēšanas kritēriji:

1. **Kompozīcija** (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.
- 4 punkti: Kompozīcija ir lieliski sabalansēta un ļoti interesanta.

2. **Apgaismojums** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Apgaismojums ir nepiemērots un neizceļ apģērbu un aksesuārus.
- 1 punkts: Apgaismojums ir daļēji piemērots, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Apgaismojums ir piemērots, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Apgaismojums ir lieliski piemērots un izceļ apģērbu un aksesuārus.

3. **Stils** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Fotogrāfija nav stilīga un pievilcīga.
- 1 punkts: Fotogrāfija ir daļēji stilīga un pievilcīga.
- 2 punkti: Fotogrāfija ir stilīga un pievilcīga, bet ne pietiekami.
- 3 punkti: Fotogrāfija ir ļoti stilīga un pievilcīga.

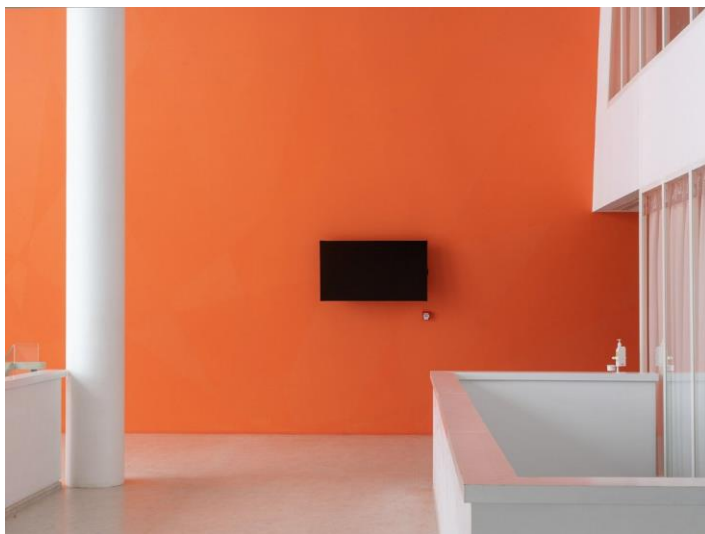
4.6. Reklāmas fotogrāfija

Reklāmas fotogrāfija ir fotogrāfijas veids, kas tiek izmantots, lai pārdotu produktus vai pakalpojumus. Tā bieži vien ir ļoti stilizēta un rūpīgi plānota, lai piesaistītu uzmanību un radītu emocionālu saikni ar skatītāju. Reklāmas fotogrāfija var ietvert dažādus žanrus, piemēram, produktu fotogrāfiju, modes fotogrāfiju un dzīvesstila fotogrāfiju. Tā prasa ne tikai tehniskās prasmes, bet arī izpratni par mārketingu un reklāmas psiholoģiju.

Pasaules fotogrāfs: David LaChapelle - "Deluge", 2007. David LaChapelle ir slavens amerikāņu fotogrāfs, pazīstams ar saviem krāsainajiem un provokatīvajiem attēliem. Viņa darbi bieži vien ir ļoti teatrāli un pārspīlēti, radot spēcīgu vizuālo iespaidu.

Latviešu fotogrāfs: Jānis Deinats. Jānis Deinats ir pazīstams latviešu fotogrāfs, kurš bieži strādā ar komerciāliem projektiem. Viņa darbi izceļas ar radošu pieeju un augstu tehnisko kvalitāti, padarot tos pievilcīgus un efektīvus reklāmas nolūkos.

Uzdevuma apraksts: Uzņemiet reklāmas fotogrāfiju, kas pārdod produktu vai pakalpojumu. Izvēlieties piemērotu vietu un apgaismojumu, lai radītu pievilcīgu un pārliecinošu attēlu. **Mērķis:** Attīstīt prasmi uzņemt reklāmas fotogrāfijas, kas efektīvi pārdod produktu vai pakalpojumu.

Vērtēšanas kritēriji:

1. **Kompozīcija** (maks. 4 punkti):

- 0 punkti: Kompozīcija ir nesabalansēta un neinteresanta.
- 1 punkts: Kompozīcija ir daļēji sabalansēta, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Kompozīcija ir sabalansēta, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Kompozīcija ir labi sabalansēta un interesanta.
- 4 punkti: Kompozīcija ir lieliski sabalansēta un ļoti interesanta.

2. **Apgaismojums** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Apgaismojums ir nepiemērots un neizceļ produktu vai pakalpojumu.
- 1 punkts: Apgaismojums ir daļēji piemērots, bet ir būtiski trūkumi.
- 2 punkti: Apgaismojums ir piemērots, bet ir nelieli trūkumi.
- 3 punkti: Apgaismojums ir lieliski piemērots un izceļ produktu vai pakalpojumu.

3. **Pievilcība** (maks. 3 punkti):

- 0 punkti: Fotogrāfija nav pievilcīga un pārliecinoša.
- 1 punkts: Fotogrāfija ir daļēji pievilcīga un pārliecinoša.
- 2 punkti: Fotogrāfija ir pievilcīga un pārliecinoša, bet ne pietiekami.
- 3 punkti: Fotogrāfija ir ļoti pievilcīga un pārliecinoša.

6. Ieteicamā literatūra:

1. **“The Photographer’s Eye”** - Michael Freeman, Focal Press, 2007
2. **“Understanding Exposure”** - Bryan Peterson, Amphoto Books, 2016
3. **“The Art of Photography”** - Bruce Barnbaum, Rocky Nook, 2010
4. **“Composition: From Snapshots to Great Shots”** - Laurie Excell, Peachpit Press, 2014
5. **“The Photographer’s Guide to Composition”** - John Freeman, David & Charles, 2007
6. **“Fotogrāfijas pamati”** - autors: Jānis Deinats, izdevniecība: Zvaigzne ABC, izdošanas gads: 2015
7. **“Fotogrāfijas māksla”** - autors: Māris Kundziņš, izdevniecība: Jumava, izdošanas gads: 2012
8. **“Digitālā fotogrāfija”** - autors: Andris Eglītis, izdevniecība: Apgāds Mansards, izdošanas gads: 2018